

СВЕТЛАНА ГРИГОРЬЕВА

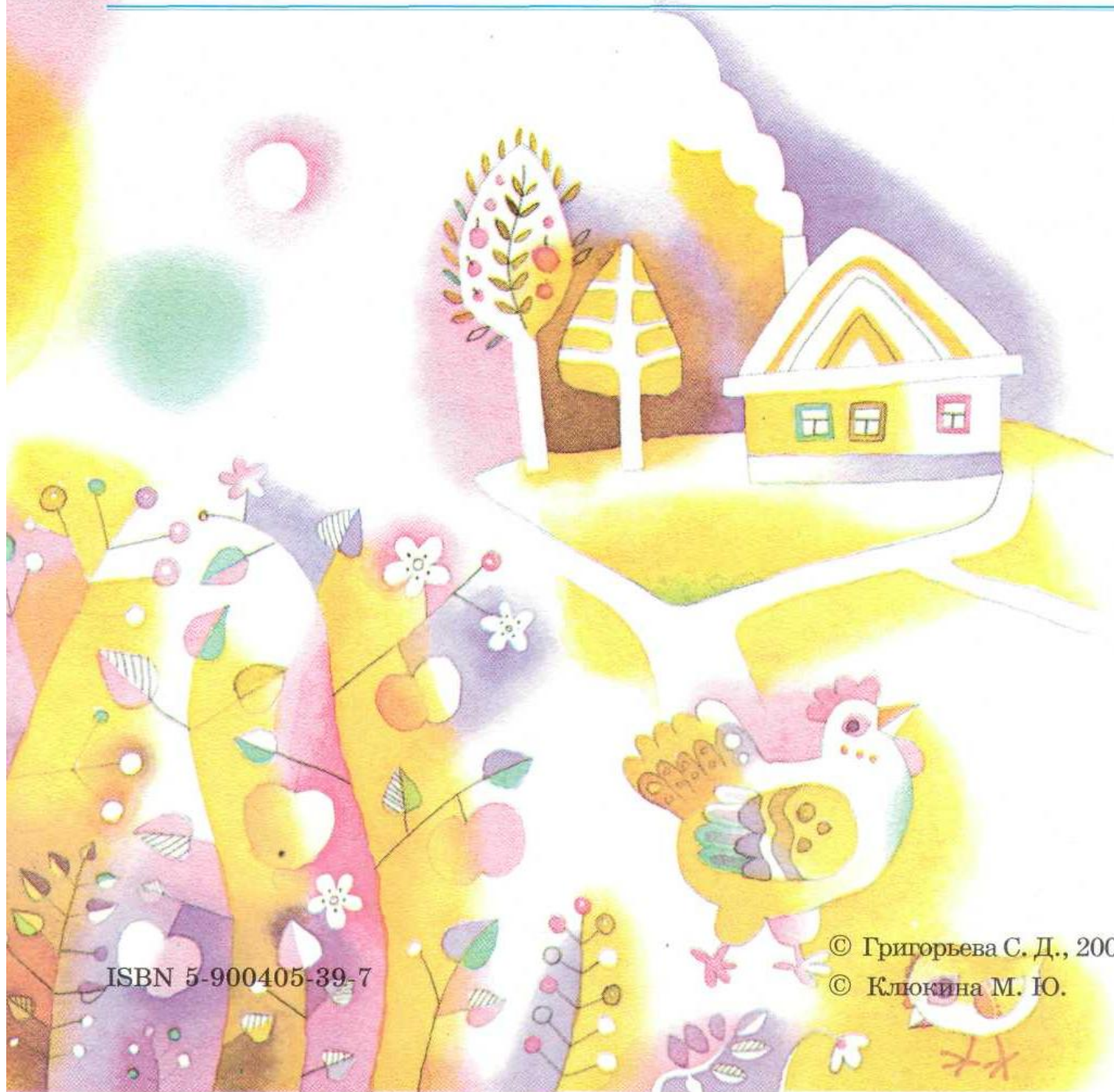
ПЫРЬСИГЕ-
МЫР-МЫР-МЫР...

*Пагалыме үдър-рвезе-влак!
Йöратыза мари йылмынам.
Тудо ава гай ныжылге, шыма. Кава
гай кумда, волгыдо, яндар, йонгал-
тше. Шочмо йылме кеч-кунамат
шерге, лишыл, чоннам öндаlesh да
вүчка.*

С. Григорьева

ЧЫВИГЕ ДЕН ЛЫВЕ

Сүанвате гае лыве
Юарла, чүчка, ок кай.
Ок эскере сылным чыве,
А чывигылан — онай.

Күшкө-үлык, күшкө-үлык
Чонешта-вола, айват.
— Чевер лыве, улат тулык?
Кушто мыйын гай ават?

— Авай — шуко ал пеледыш,
Нуным икгай йөратем.
Ужар шудыжо — леведыш.
А тылат мый өрмалгем?

— Но ава тўняште икте,
Шуко ок лий авана,—
Рапемда изи чывиге,
Чапаж дене тавалта.

ПОЛДЫШ

Йомын Иран тувыр полдыш,
Ала-куш пуренгаен.
Ўдырын мондалтын модыш,
Огеш воштыл, куанен.

Пүгырналын ўлык ломбо:
— Шылтен омыл полдышет...
А уремыште сур комбо:
— Модо тыйын Кузьмичет?

— Пырысын уке шол сомыл,
Тудо вет интеллигент.
— Мяу-мяу, налын омыл,
Молан комбо лўмдылеш.

Лач паша гыч ава тольо,
Иран тувыржым ончен:
— Кушто коштыч тыйже толык,
Полдышет кө йомдарен?

— Ах, авай, Кузьмич деч йодым,
«Мый шым нал, Ирук»,— манеш.
Муын огыл комбо шотым,
Огеш полшо вет мардеж.

— Ужамат, кычальыч шуко
Полдышетым лук еда.
Қумылет пашалан уло?
Весым ургена айда.

НУЖ КУЗЕ ЁПША

Клат воктене иктура
Нёлта вуйжым ужар нуж.
Чонем мыйын пеш ура,
Ёпшынчаш лишемым туш.

Нужшо шуйнышо, шала,
Пешак шуко лышташан.
Кудым ойыраш ала?
Лекте мылапат паша.

Кудо мogyржо пурла,
Кузерак нужет ёпша?
Но молан Ошеч урла,
Шенгечемже мом кўшта?

Мый коштам шона яра,
Онча лап лиймем, ай-ай,
Нужшо улмаш аяран,
Ой, нерем, авай, авай!

Ынде сайын мый палем:
Нужым ок лий ёпшынчаш
Клат воктеке ом лишем,
Ынже перне тек шинчаш.

ШОЛЬО

Аваем конден тенгече
Пеш изи ош вўдылкам.
Вик мондалтын футбол мече,
Мый ом поктыл ўмылкам.

— Эргым, йодынат ик шольым,
Теве — тудо, ончо, на!
Пылышемлан шоктыш моли?
Уке, вўдылтыш, чонан.

— Тыйын шольыч эше лочо,
Але ок ойло «изай»,
Омса гоч эше ок вончо,
Но шуя кок век кизам.

Нўлталеш ачай эн кўшкў:
— Кугу лий, изат гай, ух!
— Кышкылташ, авай, ит кўштў,
Камвозеш, лиеш пучук.

Шольым ок сыре ачайлан,
Чапаж ден колта чумал.
Авай мане: «Пуро пайлан,
Кучо шольычим, нумал».

ПОЛЫШ

— Пеленет нангай,— ойлем мый,—
Кевытыш пырля каем.
Чиенам изайын кемым,
Эх, ачайым тўкалем.

Кўшыч ўлыкла ончале,
Содьки вет сөрвалем.
— Нимыняр мый ом ондале,
Чынак, шуко вий-алем...

— Ну, айда,— вара ыштале,—
Шинчамат от пу кумаш!
Кевытыште кокай мане:
— Полшышет кугу улмаш!

Ик мешак ложашым налын,
Ачай пыштыш вик орваш:
— Мый денемже толынат гын,
Полнашет кўлеш, йолташ.

Фу, мешакше кия шōрын,
Ом камвоч дыр, шўкалшаш...
Мый ом шого йōршын öрын,
Вет ачай йодеш полшаш.

ДҮР-ДҮР-ДҮР

«Дүр-дүр-дүр» йүкем йонга,
Агытан, кыш-ш, кыш-ш, тӧнга,
Тракторист улам мый ас,
Соляркем ато пытас.

Кудалаш мылам куан,
Мыйын техникем виан,
Корным мыланем, Олач!
Ато кудалам шолаш.

Мыйже Олач деч кугун
Мүгырен моштем, угу.
«Дүр-дүр-дүр» ман кудалам,
Ынде тракторист улам.

САЙ ПАПАЛТЕ

Изаем пуэн мылам
Пырысигым веселам:
Олык гай ужар шинчан,
Кок чапа ош тапычкан.

Ончен тудым шер ок тем,
Курчакем гай йөратем.
Пеш изи улеш игем,
Кидышкем пыштен рүпшем.

«О-о-о, ньоньой,— малдем,—
Сай папалте»,— лышт малтем.
Омо-кайык, вашке тол,
Тудо тек конча мотор.

«Мыр-мыр-мыр»,— пырысигем,
Огеш волто кумылем:
Олык гай ужар шинчан,
Кок чапа ош тапычкан.

КУДЫВЕЧЫШТЕ

УШКАЛ

Күрен түсан ушкалем,
Ой, кузе чот йоратем.
Олык мучко кошталеш,
Шорым лынак кондалеш.

КАЗА

Кө кудывечыште оза?
Ну, конешне, ош каза.
Түкыжө тугае пүсө,
Шкеже мардеж гае писе.

ПРЕЗЕ

Презына мемнан чолга,
Тудо вет эше ньога,
Аваж дечын ок коран,
Юарлен модеш олян.

ШОРЫК

Шого, шого, шорыкем,
Мүй пеледышым пуэм.
Сай пижергым пидашем
Ош межет чока лиеш.

СӨСНА

Чулым огылыс сөсна,
Тол-ян тышке, чук-чук, на,
Нужым тич түен пуэм,
Витамин лиеш да эм.

ТАГА

Коштеш шорыкым поктен
Тага, лопкарак санган,
Нёлперлаште, сер воктен,
Садлан межше коршанган.

АГЫТАН

Чыве ешлан атаман
Ну, конешне, агытан,
Муралта гын муралта,
Кечымат эр кынетла.

КОМБО

Комбын тупышто — тамга,
Комбын йүкышто — га-га.
Тудын пешак кужу шүй,
Чүнгалаш поктен ок шу.

ЛУДИГЕ

Мыйын ларт-ларт лудигем
Ужар шудым пурлалеш,
Лыжга йүрым вучалеш,
Лаке вүдшө келшалеш.

ТЕРАН ОМО

О-о-о, изи чукай,
Тый каналте, папалтал.
Тек мала изи кизат,
Тек мала изи чапат.

Күшнө-күшнө шөртнө кол,
Тудо нимомат ок кол,
Почшо дене чумалеш,
«Сай папалте», — вел манеш.

Колышт-колышт, кузерак
Аваат тылат мура.
Омо поктылеш, теран,
Нөлталеш каваш туран.

Терышке үжеш шинчаш,
Лыжгыктен күш нангаяш.
Тый шижат, кумен шинчам,
Ласка омын мүй үмам.

СНЕГЫМ ПОГЕМ

Олыкышто уло вер,
Тушто снеге пеш чевер.
Изи атым налынам,
Олыкышко толынам.
Мый шолашке ончалам,
Я пурлашке ончалам:
Теве — снеге, тушто — снеге,
Ит өркәне, пого веле.

ОЛЫКЫШТО

Шола велне — ош пеледыш,
Пурла велне — ал пеледыш.
Кумда олык ошын-алын
Кенеж кечын пеледалтын.
Тушко мые пеш куржам,
Мотор лывым лын ужам.
Лап лиям да поктылам —
Сомыл пеш келша мылам.
(Модын ончыктыза.)

МАСКА АВА

Икана маска ава
Эр гыч тутыш, ну, тава.
Пучымышым лын шолтен,
Иге-шамычым шотлен:
— Икыт, кокыт, кө папа?
Кушто ик торешчапа?
Пучымышым лош пайлен,
Кочкыш күмыжым айлен.
— Кочса, кочса, игем-влак,
Вара модыда адак,
Кочса, кочса, те айда,
Пучымыш — кугу пайда.

ЎДЫР-ШЎДЫР

— Ўдыр-шўдыр, кушто лийыч?
Ўдыр-шўдыр, кушто ийыч?
— Лийым күшнө-күшнө-күшнө,
Ужым тушто шуко-шуко.

Кудыр-кудыр кужу корным
Ужым, садым, пешак порым.
Ужым канде тўсан ерым,
Олыкым, пешак чеверым.

САСКАМ ПОГЫМАШ

Шотлеммут

Тый улат чевер олма,
Тые — реве, но томама,
Кочо тый улат, шоган,
Рын чеснок пелен шогал!
Ну, а тый — сай ковышта,
Пурса тыште мом ышта?
Во, паренге, йытыра,
Кешыр дене кутыра.
Теве — снеге, тева — мör,
Кукуруз шога эн төр.
Кодын йошкар помидор,
Куржса чыланат содор.
Толын тышке пеш пашаче
Корзинка ден сад-пакчазе.
Теве чыладам куча,
Көм куча — үстел вуча.

КОЛЯИГЕ

Коляиге, коляиге,
Каена мо коктын түгө?
Тушто күшнө — чевер кече,
Тудо чылтак тулан мече.

Коляигым ида түкө,
Садак шкетын ок лек түгө.
Мый улам тудлан ава,
Кидыштем ласкан папа.

ПОРО ЙҮШТӨ КУГЫЗА

Кө тыге чот перкала
Эр-эрдене окналам?
Тиде — Йүштө Кугыза —
Телын эн кугу оза.

Кидше дене лупшалеш:
Мландышке ош лум велеш,
Южгунам ош лум олмеш
Лүшкышө поран толеш.

Садак Йүштө Кугыза
Шыде огыл, поро, сай.
Мемнан деке унала
Толеш ийлан ик гана.

У ийлан пуа чыла,
Шоныметым пөлекла.
Мый гын шүдырым йодам,
Кожыш сакалтем йолгаш.

ПИСЫН ОЙЛО

Лапка санган маска мала,
Садлан ок күл тудлан саска.

Курыкышто — кадыр кедр,
Тудо верым пала Петр.

Жап уржалан ужаргаш —
Ужавалан тиде раш.

Ваштар ваштареш, түр вараш,
Каналташ шона ик вараш.

Вөдыр ведрам пөрдыкта,
Вөдыр вате вел өртка.

Пөча печкем пеш почка,
Пелыжым пелтен лочка.

Шонго шоншо шыжым
Шокшыш шенын шылын.

СЕКРЕТ

Шочмо кечын öрынам,
Секрет мутым колынам.
Каласалза те, серен:
Мо тугай лиеш секрет?

Вүчкалтен авай шыман:
— Туш пöлекым ушыман,
А пöлек шотеш — курчак,
Тудо огеш шорт пырчат.

Мом эше мылам вучаш?!
Куанлан уке мучаш.
Курчакемже сылне пеш,
Тудат лие мемнан еш.

— Тау, тау, аваем,
Курчак чылтак шке гаем.
Секрететым умылем!
Кузе лудыч кумылем?

Книган авторжо М. А. Кастрен Ушемлан таушта, поснак Ушемын вуйлатышыже Ильдико Лехтиненлан, тудын алмаштышыже Урпо Вентолан, секретарьже Марья Лаппалайненлан, проектлан координаторжо Тармо Хаккарайненлан, госпожа Майя Лейноненлан, Шернур район администрацийын вуйлатышыже Н. С. Лебедевлан поро шомакым каласа.

Светлана Григорьева
(Светлана Дмитриевна Архипова)
Пырысиге — мыр-мыр-мыр
Почеламут-влак

Котенок м-урчит
Стихи

Для детей дошкольного и младшего школьного возраста
На марийском языке

Редактор В. В. Крылов
Художник М. Ю. Клюкина

ЛР № 010211 от 29.04.97
Сдано в набор 05.01.2002. Подписано к печати 10.01.2002. Формат 60x84/8.
Бумага офсетная. Усл. печ.л. 2,5. Тираж 700. Заказ № 3149.
Отпечатано в РМУП «Сельские вести».
424006, г. Йошкар-Ола, ул. Панфилова, 25